

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unŃ anŃ 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:
Pe anŃ 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŢ XLVII.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondŃ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

SorisorŃ nefrancate nu se primescŃ. — Manuscripte nu se retrămitŃ.

N° 243.

Duminică 16 (28) Decembrie

1884.

BrașovŃ, 15 (27) Decembrie

Mare senzațiune a produsŃ în Paris și în totŃ Franția următoreea scire ce a adus-o ȃiarulŃ „Figaro“ Duminica trecutŃ:

„Bismarck vine la Paris. AcestŃ cĂletoriĂ nu ne surprinde, ea este încoronarea înțelegerei între Franția și Germania și o urmare a conferenței din BerlinŃ, care a fostŃ convocată de ambele puteri continentale. De multŃ era hotĂritĂ o întrevedere cu Ferry. Bismarck este așteptatŃ în Paris între 12 și 14 Ianuarie și va petrece aici trei ȃile. ElŃ va fi acompianatŃ numai de fiulŃ sĚu Wilhelm. Este cunoscutĂ simplitatea și bonhomia lui Bismarck. Prezența lui va remĂne neobservată de populațiunea parisiianĂ. RaportulŃ dintre Franția și Germania se va sigilĂ prin acestŃ neașteptata cĂletoriĂ. Cercurile oficiale sunt cam consternate prin decisiunea grabnicĂ a cancelarului... Bismarck vine la Paris îndată dupĂ încheierea conferenței africane. CĂletoria lui privește cestiunea egiptenĂ și atitudinea Angliei. Ea are de scopŃ, de a dovedi Angliei clarŃ și limpede buna înțelegere dintre Germania și Franția, în care Anglia nu crede. Din acestŃ punctŃ de vedere visita d-lui Bismarck este unŃ evenimentŃ. Va schimba ore Ferry politica sa ori va merge înainte pe cĂrarea, pe care a apucatŃ? InteresantŃ ar fi de a sci, decĂ Ferry va întorce visita principelui Bismarck în BerlinŃ...“

Scirea, cĂ Bismarck va merge la Paris a deșteptatŃ dintr'odatĂ tĂte temerile și pasiunile, ce ardeau ascunse sub spuzĂ. Cei mai mulți nu i-au datŃ credĚmentŃ, dĚr era ceva naturalŃ, ca parisiianului sĚ i se suie sĂngele în capŃ chiar și numai gĂndindu-se la posibilitatea, cĂ învingĚtorulŃ dela 1870, celŃ ce a scrisŃ tractatulŃ de pace dela Frankfurt, atĂtŃ de umilitorŃ pentru Franția, va veni la Paris ca őspe.

S'a ȃisŃ cĂ scirea adusĂ de fĂia orleanistĂ, cea mai rĚspĂnditĂ în Franția, ar fi fostŃ numai unŃ „ballon d'essai“, adecĂ o pipĂire a pulsului opiniunii publice franceze.

Anevoie ne vine a crede, cĂ Bismarck însuși ar fi aruncatŃ acestŃ „ballon d'essai“ în vr'unŃ modŃ ȃrecare. DĚnsulŃ trebuia sĚ scie, cĂ moderațiunea ce și-au impus-o Francesii față cu Germania nu este rezultatulŃ împĂcĂrei, lorŃ cu starea lucrurilor creatĂ prin pacea dela Frankfurt, ci este numai o urmare a precauțiunii și a intereselorŃ momentane politice ale Republicei.

Francesii n'au nimicŃ în contra, decĂ Bismarck sprijinesce politica lorŃ colonialĂ și cĂnd se tractĚzĂ de Africa suntŃ gata de a merge chiar mĂnĂ în mĂnĂ cu Germania. AstfelŃ Franția a convocatŃ împreunĂ cu Germania conferența africanĂ întrunitĂ la Berlin. DĚr de o împĂcare cu rivalulŃ lorŃ puternicŃ Francesii nu vorŃ se scie nimicŃ. CabinetulŃ Ferry face totŃ posibilulŃ spre a susține bunele relațiuni cu Germania, însĚ opiniunea publicĂ francezĂ a rĚmasŃ neschimbatĂ în cestiunea cea mare de litigiu între Franția și Germania.

Ceea ce ni-se pare mai naturalŃ și mai probabilŃ este, cĂ „Figaro“ prin comunicatulŃ sĚu a intenționatŃ numai de a ațitĂ pe Francesii în contra guvernului și a-i creĂ prin înțonarea neînțelegerilorŃ cu Anglia dificultĂți.

FĂia orleanistĂ și-a ajunsŃ scopulŃ. Pasiunile s'au aprinsŃ din nou și foile monarchice și intransigente le nutrescŃ prin observĂrile cele mai

mușcĂtore cu privire la pretinsa cĂletoriĂ a cancelarului germanŃ. Ele aducŃ aminte lui Bismarck, cĂ în anulŃ trecutŃ a fostŃ flueratŃ pe stradele Parisului chiar unŃ Rege (Alfonso alŃ Spaniei) care a primitŃ numai unŃ titlu în armata germanĂ. La ce se pĂte așteptĂ însĚ unŃ Bismarck, decĂ va cuteza a merge la Paris?

Manevra ȃiarului orleanistŃ a produsŃ deodatĂ o mare turburare a liniștei, ce domnea în politica cea mare. Lumea s'a deșteptatŃ vĚȃndŃ înaintea ei o realitate puținŃ mĂngĂietore. Scirea lui „Figaro“ s'a desmințitŃ. Bismarck, se asigurĂ, nu se gĂndesce a merge la Paris. DĚr a rĚmasŃ unŃ sentimentŃ de neîncredere și de mari îngrijiri pentru viitorŃ.

Serbia și Bulgaria.

Neînțelegerea ce a izbucnitŃ din nou între Serbia și Bulgaria, ori cĂtŃ de neînsemnatĂ ar socoti-o cineva, inspirĂ mari îngrijiri din motivulŃ cĂ se bĂnuiesce, cĂ o mĂnĂ ascunsĂ a aruncatŃ între aceste doue state mĂrulŃ discordiei.

TĂtĂ cĚrta provine dintr'o pretențiune teritorialĂ pe țermulŃ Timocului, intemeiatĂ pe aceea, cĂ riulŃ și-a schimbatŃ cursulŃ, — pentru o așă numitĂ caraulĂ, o casĂ de gardĂ, din care garnisona sĚrbĂ a fostŃ scĂsĂ afarĂ într'o ȃi de Bulgari. Serbia a protestatŃ, s'au amenințatŃ amĚndouĚ statele cu ruperea relațiunilorŃ diplomatice, s'au schimbatŃ lungi note asupra titlului de dreptŃ din amĚndouĚ părțile, pĂnĂ cĂnd puterile au întrevenitŃ în Sofia și în BelgradŃ, isbutindŃ a face sĚ se 'ncepĂ tractĂri directe între Serbia și Bulgaria. De atunci nu s'a mai auzitŃ nimicŃ despre conflictŃ și se credea, cĂ s'a rezolvatŃ sĚu s'a apropiatŃ de rezolvare în modŃ pacificŃ acestĂ cestiune, executĂndu-se totŃ atunci și noua apropiere între Germania și Rusia și luĂndŃ o schimbare îmbucurĂtore și relațiunile dintre Viena și Petersburg. În ȃilele acestea se auzi deodatĂ, cĂ acele tractĂri directe s'au zĂdĂrnicitŃ, fiindcĂ guvernulŃ bulgarŃ nu vrea sĚ primĚscĂ condițiunile ce s'au stabilitŃ între regele MilanŃ și prințulŃ Alexandru pe calea tractĂrilorŃ personale. „Neue freie Presse“ nu crede, cĂ acestĂ încordare a relațiunilorŃ ar fi periculosĂ pentru pacea europeanĂ, dar în totŃ cazulŃ e bĂtĂtore la ochi puțina importanțĂ ce i se dĂ prințului Alexandru în afacerile politice, mai cu sĚmĂ, cĂ se atribue acestĂ zĂdĂrnicare d-lui Kojander, agentului diplomaticŃ rusŃ din Sofia.

„PrințulŃ Alexandru, ȃice fĂia vienesĂ, represintĂ în reședința sa bulgarĂ mai multŃ unŃ oficerŃ de gardĂ prusianŃ pusŃ în apanagiu rusŃ, decĂtŃ unŃ regentŃ cu voințĂ și cu libertate de acțiune propriĂ. AcĚsta nu se scie numai de acum, dar nu s'a datŃ pe față așă de multŃ ca în acestŃ casŃ. CĂnd în Sobranie a fostŃ vorba de fusiunea celorŃ douĚ partide, principiile s'a bucuratŃ de acĚsta, dar ministru-președinte CaravelovŃ l'a desaprobatŃ și anume pe motivulŃ observațiunilorŃ făcute de agentulŃ rusŃ. Asta s'ar putĚ însă considera ca o afacere bulgarĂ internĂ, pe cĂnd conflictulŃ sĚrbo-bulgarŃ trece peste granițele principatului bulgarŃ, intrĂ în sfera politice externe balcanice, unde sfera puterii austriace și rusesci se atinge, și tocmai de aceea are mare însemnĂtate. Ministru-președinte și acum desaprĂbĂ pe principiile Alexandru, cĂci și acum are la spate pe agentulŃ rusŃ. InșĂ de astĂ datĂ nu e bulgarulŃ Zankov, ci regele SĚrbiei, cĂruia i se spune, cĂ promisiunile principelui bulgarŃ n'au nici unŃ obligamentŃ. Asta'i o mare deosebire, cĂci pe cĂnd d. Zankov trebui sĚ se liniștescĂ, regele SĚrbiei nu o pĂte face. Și nici nu o va face, cĂci elŃ refuzĂ d'a recunĂscce pe d. CaravelovŃ ca o instanțĂ superiĂrĂ prințului Alexandru, cu care a tratatŃ personalŃ.

„Așă stĂ în momentulŃ de față totĂ afacerea, si puterile, a cĂrorŃ intervențiune acum șese luni puse la cale începerea tractĂrilorŃ între cei doi principii, suntŃ împreunĂ cu BattenbergulŃ desaprobat de d-nii CaravelovŃ și Kojander. AvemŃ dreptulŃ sĚ între-

bĂmŃ, pĂnĂ unde se întinde — dupĂ întrevederea dela Skiernevice — înțelegerea dintre Rusia și cele douĚ imperii germane?... DacĂ e vorba sĚ se exercite acum o nouĂ presiune în Sofia, spre a se aplana conflictulŃ dintre Serbia și Bulgaria, atunci Rusia trebuie sĚ instrueze mai ĂntĚiu pe agentulŃ sĚu d'acolo, ca sĚ se lase de lucrarea sa de a scĂte mușunĂiĂ, cĂci astfelŃ caraula de la TimocŃ ar putĚ în cele din urmĂ sĚ-și arunca umbra sa peste relațiunile amicale ale marelorŃ puteri.... E de așteptatŃ de la Rusia, ca sĚ nu mai lase pe agenții sĚi din peninsula balcanicĂ sĚ jĂce acelașŃ rolŃ, ca în timpulŃ cĂnd semiluna domnea pĂnĂ la țermii Dunării.“

DiscursulŃ Papei Leo XIII.

În ajunulŃ sĚrbĂtorilorŃ Domnului colegiulŃ cardinalilorŃ a felicitatŃ pe Papa prin graiulŃ decanului sĂntului colegiu, cardinalulŃ Sacconi. Papa a rĚspunsŃ ȃicĚndŃ:

„Situatiunea NĂstrĂ nu corĚspunde nici decum demnitĂții și independenței Papatului. Libertatea lui în exercitarea puterii supreme este restrinsĂ și din ce în ce trebuie sĚ sĚmțimŃ mai multŃ greutatea unei dominațiuni străine și trebuie sĚ se convingĂ lumea catolicĂ cĂ o asemenea situațiune nu mai este de suportatŃ și cĂ »nu mai pĂte fi indiferentĂ față cu ea «

Dușmanii bisericei — adause Papa — au mersŃ așă departe de a contestĂ Papei dreptulŃ ca sĚ-și manifeste prin fapte creștinĚsca iubire a deapropelui. Papa combatte atacurile și insinuĂrile presei liberale în afacerea cu spitalulŃ și protestĚzĂ în contra libertĂții prea mare a eresiei, care își îmulțesce templele în Roma și atacĂ dogmele bisericei. ElŃ cere energicŃ independența Papatului; protestĚzĂ mai departe în contra divorțului, care mițĚzĂ familiile, amenințĂ creșcerea copiilorŃ și este începutulŃ decadenței statelorŃ: „DecĂ îi va plĂcea lui Dumnezeu, adauge Papa, de a nu ne cercĂ din nou, îi vomŃ mulțĂmi, dĚr este de temutŃ cĂ lucrurile nu se vorŃ schimbĂ spre mai bine pe cĂtŃ timpŃ capulŃ bisericei în Roma va trebui sĚ suferi jugulŃ dominațiunii străine. FiulŃ lui Dumnezeu nu va pĂrĂsi biserica sa. Catolicii sĚ se rĂge ca sĚ sosĚscĂ cĂtŃ mai curĚndŃ ceasulŃ mĂntuirii poporului.“

SCRILE ȃILEI.

ConcertulŃ Brassin-Stein. Rare-ori are ocaziune publiculŃ brașovenŃ a asista la o producțiune musicalĂ ca cea de asĚrĂ. D-lŃ Brassin a doveditŃ, cĂ este unulŃ dintre cei dintĚi artiști în mĂnuirea arcușului, Ěr' d-na Stein, cĂ este o pianistĂ de totŃ desterĂ. Nici unulŃ din cei-ce au luatŃ parte la acĚstĂ escelentĂ producțiune n'a rĚmasŃ nemșcatŃ, nici unulŃ nu s'a depĂrtatŃ din sala șĂcolilorŃ de fete germane de aici, fĂrĂ sĚ-i parĂ rĚu, cĂ publiculŃ asistentŃ n'a fostŃ în numĚrŃ cĂtŃ se pĂte de mare. Dintre piesele executate de d-lŃ Brassin, cari au storsŃ în gradŃ mai mare admirațiunea celorŃ de față, amintimŃ în deosebire „Ciaconna“ de Leb. Bach și La Ronde des LŃtins“ ȃde Bazzini. În piesele „Am Waldessaum“ și „Marsche Militaire“ d-lŃ Brassin dovedi și unŃ remarcabilŃ talentŃ componistŃ. Din piesele executate pe piano de d-na Stein mai clarŃ și precisŃ executatĂ și prin urmare mai aplaudatĂ a fostŃ „Etuda“ de Rubinstein. — La casŃ cĂnd escelenții concertistŃi arŃ da o nouĂ producțiune, recomandĂmŃ cu totĂ cĂldura iubitorilorŃ de musicĂ sĚ nu lase ocaziunea nefolositĂ!

ErŃ amŃ primitŃ primulŃ aumĚrŃ de probĂ alŃ ȃiarului ungurescŃ „Brasso“ ce va apĂre dela 1 Ianuarie în BrașovŃ. În învitarea la abonamentŃ, redactorulŃ SztĚrĚnyŃ IĂszef ȃice, cĂ chemarea acestui ȃiarŃ va fi în prima liniĂ »puternica promovare a ideii de statŃ și a lĂțirii limbei materne.“

Sapientis satis!

„RomĂnulŃ“ spune, cĂ ministrulŃ de externe ar fi dispusŃ sĚ refuze d-lui Gr. M. Sturdza datele cerute în privința convențiunii comerciale încheiate cu Austro-

Ungaria, precum și corespondința urmată în această privință.

—0—

D. C. I. Mitileneu a adresat un călduros apel către autorii și editorii de cărți, broșure etc. cu privire la România, ca să trimetă gratis câte un exemplar din operele, ce au publicat sau vor publica, la adresa »Bibliotecii ministerului lucrărilor publice din Roma,« deoțrece distinsul filoromân și profesor B. E. Maineri, directorul bibliotecii și arhivelor tehnice, și-a propus să continue a face și mai mult cunoscută România în Italia prin publicațiunile zilnice și prin scrieri periodice. Suntem siguri, că la apelul se va răspunde totu cu aceeași căldură.

—0—

Cetim în »Voința Națională« de Vineri: »Ați la ora 1 p. m. s'a oficiat de I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei, în biserică sf. George nou, serviciul funebru pentru repausatul general N. Dabija. La acest serviciu asistau dd. ministri, delegațiunile Camerei și Senatului, general V. Crețenu, șeful casei militare a M. S. Regelui, generalii aflați în capitală, toți șefii de corpuri din garnisonă, precum și un mare număr de înalți demnitari ai Statului. Sicriul se perdea în o mulțime imensă de frumoase corone depuse de familie, de diferite autorități precum și de mai mulți amici ai familiei. Printre corone se observă și una trimisă de M. S. Regele. Onorurile militare au fost date de regimentul 1 de liniă cu drapel și musică, de două baterii de artilerie și de regimentul de roșiori, puse sub comanda d-lui general Radovic. Cortegiul funebru a străbătut strada Lipsani, calea Victoriei, calea Griviței până la gara de Nord. În dreptul palatului regal, cortegiul se opri și o frumoasă coronă se depuse pe sicriu din partea MM. LL. Regele și Regina. Panglicele carului funebru, tras de 6 cai, erau linate de d-nii prim-ministru I. C. Brătianu, general-adjutant Fălcoianu, ministru de război, și de d-nii generali Cernat, Al. Angheliescu, Cantili, Arion, Baruți, colonel Pastia, etc. Decorațiunile erau purtate de mai mulți ofițeri superiori. Deși timpul era foarte urât, după cortegiul urmau un însemnat număr de ofițeri superiori și elevii școlii de poduri și șosele. Imediat după trăsura familiei, urma trăsura de gală a Curții regale. La gara de Nord, sicriul fu dat jos din carul funebru și depus în vagonul de mai mulți ofițeri superiori și inferiori, printre cari s'au observat între alții d-nii general Fălcoianu, colonel Pastia etc. Pe peronul gării, unde se afla și d-na general Dabija, împreună cu întreaga familie a decedatului, d. general E. Arion a citit un discurs prin care a schițat viața militară și politică a decedatului. La gară se aflau și mai multe d-ne, printre cari am observat pe d-nele general Fălcoianu, general Radu Mihaiu, general E. Arion, colonel Berendei, colonel Mărculescu, etc.«

—0—

Falimentul băncii Marcu Cohen din Brăila cu cursala S. M. Cohen din București se sue la un milion și jumătate.

—0—

»Liberalul« din Iași află, că o sumă mare de ovrei, ce erau înscrși la sorți, prindându în mijlocul lor pe un sub-comisar, un epistat și mai mulți jandarmi,

i-au bătut și maltratut în un mod foarte grav. Marți, aducându-se mai mulți din cei prinși la parchet spre a se instrui afacerea, un număr de peste trei mii de ovrei au năvălit în palatul administrativ și prin împrejurimi, umplându totă piața curții și o parte din strada mare, și căutându a provoca scandaluri. Mai mulți din aceștia s'au aruncat din nou asupra jandarmilor spre a elibera pe arestanți. Cu mare greutate o parte din culpabilii prinși au putut fi espediați în arestul preventiv, câte doi, sub paza unui mare număr de jandarmi. Nu se scie dacă afacerea se va pute termina în liniște, deoțrece agresiunea ovreilor devine din ce în ce mai mare.

—0—

Procesul anarhiștilor în Lipsca.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Lipsca, 24 Decembrie n. 1884.

Domnule Redactor! Eri s'a terminat la tribunalul de aici un proces anarhistic, care a făcut mare svon mai în totă presa din Europa. Se părea, că anarchismul e stăpinit cu totul din această țară; procesul de față a probat contrarul. Anarchismul lucră pe sub ascuns; partida anarhistă își are aderenții săi, cari deși risipiți și prin alte state, dar se ajută reciproc. Ei sunt fanatici până la extrem și sunt gata a-și sacrifica viața pentru principiile și vederile lor. Acest fapt a pus pe gânduri pe oamenii dela putere și poliția are însărcinarea de a fi cu cea mai minuțioasă supraveghere. — Voi espune pe scurt din acest proces ceea ce cred, că interesază și pe publicul cetitor al prețuitului diar, ce-lu redigeți.

Pertractarea finală s'a început în 14 l. c. Ascusații sunt 8 la număr, toți lucrători de diferite profesii, dintre cari amintesc pe Reinsdorf, Kuchler, Rupsch și Bachmann. Procesul se ocupă cu două atentate cu dinamită săvârșite în Septembrie anul trecut. Bachmann a comis pe cel dinteu în restaurantul lui Willemesen din Elberfeld pe la 10 ore seara. Deși în odaia de alături își țineau tocmai atunci o mulțime de mediciniști ședința lor, Bachmann a aprins fitilul unei cutii cu dinamită ce o pusese sub scaunul său și apoi fără să fie vădit a dispărut. Explosiunea, care a urmat imediat n'a periclitat viața nimănui, dar i-a făcut restauratorului o pagubă de 600 mărci (360 floreni). Al doilea atentat l'a săvârșit Kuchler și Rupsch cu ocaziunea desvălirei monumentului din pădurea Niederwald. La această sărbătoare națională au luat parte M. Sa împăratul Germaniei, diferiți regi și principii, și o mulțime mare de popor. Proiectul a fost să prăpădescă pe împărat și pe principii, cari erau de față. În seara serbării amintitei acusați, fără ca să fie observați de nimenea, au ascuns, 10 minute depărtare de monument, într'un șanț, peste care se scia, că are să trecă împăratul cu suita sa, două cutii mari pline de dinamită și provădute cu fitile. Fitilele le-au acoperit cu foi, pământ și erbă, eră capetele lor și le-au marcat, ca a doua zi să le poto află numai decât și să le aprindă. Rupsch era la timpul destinat la locul său. În momentul, când a trecut împăratul peste șanț, Rupsch la semnalul lui Kuchler a aprins fitilul, dar fiindcă peste noapte cam ploase, a ars până la un loc, fără ca dinamita să fi

lăsat foc. Astfel numai prin noroc a scăpat împăratul Germaniei și o mare mulțime de oameni de peire! — Superați, că nu le-a reușit planul, acușaii după sfârșirea serbării au luat seara cutiile cu dinamită din șanț și au plecat spre Rudesheim, nu departe de Niederwald. Aici își încercă de nou norocul, punu cutiile cu dinamită lângă pereții unei hale pe atunci plină cu oameni, aprindu fitilul, exploziunea se face; din fericire nu se periclită nimenea, dar proprietarul are o pagubă foarte mare. Acesta e pe scurt istoria atentatelor.

Sufletul și urzitorul lor e Reinsdorf, un culegător de litere. Membru declarat al partidei anarhiste, Reinsdorf a jucat de mai mulți ani sub diferite nume rolul de agitator prin mai multe cetăți ale Germaniei. În totu decursul procesului el e rezolut, răspunde cu nepăsare și obrăncie; pe când ceilalți complici, căutându să se facă nevinovați, își contradic. Bachmann recunoșce, că el a aprins dinamita în restaurantul amintit mai sus, dar n'a cunoscut efectul ei și n'a avut intențiunea să omore oameni. Rupsch afirmă că nu plăia a fost cauza, că nu a ars totu fitilul și prin urmare nu a explodat dinamita, ci el însuși, care n'a avut intențiunea să săvârșescă atentatul; din care cauză de seara a tăiat fitilul pe la jumătate, fără să fie observat de Kuchler, care insista cu trup și suflet ca să se comită atentatul. Kuchler afirmă contrarul. Astfel se continuă pertractarea, care cu ascultarea a celor 54 de martori, chemați pentru descoperirea adevărului, a durat 9 zile. Trecu peste răspunsurile diferitelor acușai și martori, și mărginesc a reproduce o parte din răspunsul lui Reinsdorf, fiind de un interes general.

Reinsdorf recunoșce, că e anarhist.

Președintele: Ce înțelegi d-ta sub anarhiă și anarhist? Reinsdorf (după ce se gândește puțin): Eu înțeleg sub anarhiă o stare socială, care pune pe oric om cu mintea sănătoasă în posibilitatea de a ajunge cea mai înaltă treptă de cultură și dezvoltare. Acesta e în totu cazul numai în societatea anarhistă cu puțință. Ținta partidei anarhiste este: 1). A scuti pe oameni de lucrul peste măsură; 2). A-i scăpa de lipsă și necaz; 3). A-i elibera de oric forță nenaturală; 4). A scote prostia și superstițiunea din lume.

Acusatul, cu invoirea președintelui, espune pe lungu mijlocele, de cari se folosesc anarhiștii spre ajungerea scopurilor amintite. Intre altele țice: Deși s'au inventat o mare mulțime de mașini nouă, totuși lucrul oamenilor nu s'a micșorat de loc; pe și ce merge crește numărul acelor, cari negăsind de lucru sunt condamnați a muri de foame pe drumuri. Anarhiștii au să caute căi și mijloce, ca nu numai unii, ci masa întregă a poporului să poto trăi bine. Partida anarhistă voiește să delature producțiunea privată, și în locul ei să pună producțiunea anarhistă. Spre scopul acesta este necesitate necondiționată, ca fiecare proprietar de pământ, ori capitalist, ori fabricant să fie expropriat în favorul totalității. Pământul, banii etc. devin conform organizației statului anarhistic proprietatea asociațiunilor de lucrători. Pământul n'are să-lu cultivate căi-va lucrători cu sapa și cu plugul primitiv, ci cu paturi cu vapor și alte unelte moderne. Reuniunile de lucrători din totă țera au să stea în relații unele

FOILETONU.

Puterea graiului național și însemnătatea teritoriului național.

(Două discursuri, de Iónu a lui G. Sblera. Cernăuți 1884.)
(Urmare și sine.)

O națiune care trăesc pe un teritoriu supus altei națiuni nu și poto desvolda și manifestă viața sa particulară organică astfel, după cum ar dori și după cum i-ar dicta interesele sale. Astfel de națiune joca, după cântecul din concertele națiunilor ce se esecută totdeauna după programe stabilite de mai înainte cu multă și profundă chibșuelă. Aceste programe forte a rare ori coincid cu placul și cu interesele națiunilor condamnate a joca după dinsele! Mai adeseori, aceste programe tind a mărgini în mod forte simțitor sfera de activitate a organismului național, ba une ori i-o strimptă într'atata, încatu i se periclită chiar existența.

O națiune fără de teritoriu propriu, carea petrece pe teritoriul altor națiuni, este ca și un corp organic străin aflător în alt corp organic. Până când ea nu neicomodează cu existența sa națiunea, pe teritoriul căreia viețuesce, până atunci acesta îi dă pace și o suferă să petrecă întrinsa. Din momentul însă ce prin începerea manifestării vieții sale particulare și individuale cauză corpului, în care se află, neicomodită, neplăceri sau chiar suferințe și dureri, a și dat ansă la o luptă pentru existență. Acestă luptă se curmă sau prin răpunerea, prin stăpirea unuia din luptători, sau prin separarea corpurilor luptătoare, ocupându adecă fiecare din ele câte un spațiu, câte un teritoriu propriu pentru manifestarea și întreținerea vieții sale particulare și individuale.

Teritoriul propriu este și rămâne pentru fiecare națiune vitală prima, principala și absolut nedispensabilă condițiune, spre a și întreține în deplină libertate

viața sa proprie particulară și individuală. Căci, precum nu ne putem închipui o ființă organică fără de vr'un spațiu ce neapărat trebuie să-l cuprindă organismul ei, totu așa nu ne putem cugeta nici o națiune deplină formată fără de vr'un teritoriu propriu al său, pe întinderea căreia să poto membrii ei intra unii cu alții în legături și funcțiuni organice și să constituescă împreună corpul organic numit națiune.

Teritoriul propriu este absolut necesar nu numai pentru existența și manifestarea vieții naționale, der și pentru imulțirea și estinderea națiunii. Acesta a fost cauza, care cu necesitate a impins totdeuna pe națiuni ca să cuprindă pentru sine câtu mai mult teritoriu. Stremurul de imulțire necesită și pre individă ca să dobândescă pentru sine și ai săi locu câtu se poto de mult. Teritoriul ocupat, națiunile ca și indiviții, i-au apărat și și-lu apăra totdeuna cu multă și mare vitejie, sacrificându în această luptă chiar membri din corpul său național. Pentru apărarea teritoriului comun, națiunile primitive săria cu toții, cu mic cu mare, cu tănăr și bătrân. Națiunile civilizate însă și organizate în staturi proprie întrețin spre acest scop anume apărători. Sacrificiile ce le aduc ele pentru susținerea și înarmarea acestor luptători sunt adeseori foarte mari, mai mari chiar decât sacrificiile aduse pentru alte multe categorii de trebuinți pentru susținerea traiului național. Nici o națiune, fie ea câtu de mică, n'a cedat, de bună voe și fără rezistență, părți din teritoriul cuprins și cultivat de dinsa. Ocuparea de către alte națiuni a unor teritorii naționale străine s'a făcut totdeuna cu puterea. Forța a primat dreptul!

În ziua de astăzi s'a ivit un mod nou de a cuceri teritorii naționale străine. Astăzi, de puterea brutală se folosesc națiunile numai în cazul extreme. Pentru estinderea sa zilnică, pentru ocuparea necontentă de teritorii străine, membrii națiunilor civilizate și culte practice astăzi un mod precăt de pacinic pe atata și de periculos. Astăzi, ei nu mai întrebuințază forța brutală,

ci pe nesimțite, și chiar cu bună invoielă, purcedu la deposedarea națiunilor, deposedându unul câte unul din mezbrii lor. Ei le oferu pentru teritoriile cedate adeseori prețuri forte bune, mai ales atunci când este vorba a ocupa nisce locuri forte îndemănat și apte pentru interesele ocupătorilor. Pe calea pacinică, și cu bună invoială, vedem astăzi în mâinile străinilor țarguri și sate întregi de pe teritoriile altor națiuni brudie și nepricepute, lacome și rășpitore.

Vărirea străinilor printre membrii unei națiuni, ocuparea de către dinșii a unor părțicele din teritoriul ei nu sunt totdeuna și sub toate împrejurările dăunătoare, periculoase. Străinii de pe teritoriul unei națiuni sunt chiar folositori și contribuesc mult la întărirea și nobilitarea ei atunci, când sunt de o rassă nobilă și când ușor se înfrățesc, se dau absorbiți și se asimilează. În cazul acesta i-am puté compară cu un nutriment sănătos și priincios, ce vre-un corp organic îl ia în sine spre recrearea sa, spre procurarea unor sucuri ce i se impoțineză sau îi lipsesc, sau și spre înlocuirea unor părțicele morbide și restituibile. Din contră, când străinii nu vor să se prefacă în membri ai națiunii, pe teritoriul căreia s'au aședat; când nu vor să se supună puterii ei vitale; când nu vor să adopte spiritul ei asimilator și dător de viață, adecă când nu vor să vorbescă și să se folosescă numi de graiul ei; în scurt, când străinii nu vor să se desnaționalizeze și să devină celule organice și membri omogeni ai națiunii teritoriale: atunci ei echivală cu o materie morbă, cu un venin destrugător ce se infiltra și se incubă în corpul național. Lasă această materie morbă, acest venin disolvant în pace, necombătat și neparalizat, și el atunci de sine și prin sine se va întări și lăți totu din ce în ce mai mult. Cu cât materia morbă va fi mai activă, mai energică, mai espansivă: cu atata mai adânc și mai cu temei se incubă în corpul național; cu atata mai mare și mai de temut este pericolul de destrugere ce amenință totu corpul. Decă o

alte și să lucre la crearea unei asociațiuni internaționale de lucrători.

Nu va mai fi de lipsă nici un geniu, nici o auritate, lucrătorii au să îngrijescă de toate singuri, căci destul de capabili. Lucrul se va împuțina coloidal: n'are să mai fie nici o armată stabilă, nici o armată; oamenii vor să lucre cel mult 2 ore pe zi; nu va fi de lipsă să fie constrinși la lucru, care va fi așa de înțelept și-și va implini de bună datoria sa. (Fiind-că președintele îl lăsa să vorbească, Reinsdorf profită de ocaziune și adaugă): Ideea anarchică va triumfa, de ar fi 1000 de tribunale aici. Să nască anarchia!

Președintele: Dar mijlocele, cari își permit a le aplica anarhiștii, ca să-și ajungă scopul, sunt numai puteri asupra capetelor încoronate și exploziuni cu dinamită?

Reinsdorf: Teoria anarchiei nu prescrie nici un mijloc anumit, ea lasă pe fiecare să lucre, cum îl vede pe capul.

Președintele: Dar așa voi să aflu dela d-ta, decât felul de atentate și exploziuni corespund principiilor tale?

Reinsdorf: Eu nu aflu de lipsă să public înaintea tribunalului sincera mea părere, te lasă însă pe d-ta, președinte, să deduci cele mai extreme consecințe. Condamnați-mă, eu nu vreau să fiu eliberat pentru aceea, am mărturisit aici. Dar tot nu voi tăce. Ei! Eu lucrez cu cale, ca cei asupriți să-și răsbune asupra celor care îi asupresc, aflu cu cale, ca anarhiștii și socialiștii să comită atentate chiar și asupra capetelor încoronate. Acusatul voia să continue și să vorbească, despre împărțirea Germaniei, dar Președintele l'a întrerupt energic și a trebuit să tacă.

Reinsdorf recunoște, că el a dat instrucțiuni lui Rupsch și Kuchler, cum să atenteze asupra împăratului. Într-o întrebare, că ce fel de motive l'a îndemnat, răspunde: După părerea lui masa cea mare a poporului e în miserie. Răsboiul din 1870 n'a fost un război sfânt, ci o expedițiune de cucerire dinastică, prin care omenirea a devenit și mai nenorocită. Eliberarea maselor e datoria lucrătorilor. Nedemna să sclav fricos e acela, care nu va participa la această luptă. Totu pondul zace în spiritul lucrătorilor. E ridicul, ca noi lucrătorii germani să ne nișăm, cum scot lucrătorii franceși în locul nostru casele din foc! La noi scopul sfințește mijlocele!

Președintele îl face atent să se exprime mai scurt. Reinsdorf continuă: La propaganda noastră nu trebuie să fim sentimentali. Nu ne privește că va fi morțu împărat, rege ori principe, noi punem greutățile pe demonstrațiune, ca atare, care probază ura cea mare, ce o are masa lucrătorilor față cu stările sociale actuale. Nici de aceea nu'mi pasă, că trebuie să-mi ard eu capul, cel puțin mă-am împlinit cu conștiință datoria de anarhișt până la moarte!

Reinsdorf a mărturisit principiile, mijlocele și scopul partidei anarchiste. El a mai recunoscut, că în țările multe rânduiri a primit parale din Londra și din America, dar n'a voit cu nici un preț să spună dela

cine. Imprejurarea acesta a făcut pe supremul procuror de stat să se exprime temerea, că Reinsdorf a stat în relații cu anarhiștii esteri!

Terminându-se eră pertractarea, președintele tribunalului a publicat sentința: Reinsdorf fu condamnat la moarte, și în casu de grațiere la 15 ani închisore; Rupsch și Kuchler la moarte și în casu de grațiere la 12 ani închisore; Bachmann și încă unul, fiind-că i-au ajutat cu parole spre a-și ajunge scopul, 10 ani închisore; ér ceilalți 3 nefiind vinovați au fost puși pe picior liber.

Astfel s'a sfârșit acestu procesu anarchisticu, a cărui pertractare finală o așteptau cei din Germania și chiar cei din statele estere cu multă nerăbdare! V.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.“)

Brünn, 27 Decemvre. — Ministrul comerțului a anulat printr'o telegramă alegerile camerei de comerț din Brünn, rrdonându ca imediat să se facă alegeri noue.

Laibach, 27 Decemvre. — La scontrarea cassei Societății de escompte de aci, s'a constatat o lipsă de 70,000 fl. Directorul Zenari s'a împușcat înainte de a fi aretat.

Paris, 27 Decemvre. — Pertractarea în contra d-nei Hugue s'a fixat pe ziua de 8 Ianuarie, înaintea curții cu jurați de Sena.

DIVERSE.

O căciulă timbrată. — Ţuicăreanu este adus înaintea tribunalului corecțional, sub învinovățirea de a fi ultragiatur pe agenții forței publice. Iată cum povestesc lucrurile unu sergentu de oraș: Treceam pe la ceasurile 6, pe inserate, pe dinaintea poștei, pe când o mulțime de lume se adunase înaintea cutiei cu scrisori de afară, și toți ridau cu hohote, privind pe prevenitu care, fiindu turmentat de hătură, se căsnea ca să bage în cutia de scrisori unu pachet mărțel; unii strigau: „O să între!“ alții: „N'o să între!“ Mă apropiu și vedu pe acestu individ înjurându cu furie pachetulu care nu vrea să intre; îi dau mânila la o parte și vedu că ține o căciulă. (Risete sgomotose.) Îl întrebă dacă este nebun, și nu 'mă răspunde! „Așteaptă, amu s'o moiu în apă pentru ca să între mai bine.“ (Risete) Mă uitu la căciulă, pe care era lipitu unu timbru de 15 bani și o adresă scrisă pe fundu; o trimitea la Ploesci. Atunci îi spusei: „Du-te de te culcă, ești beat și nu știi ce faci.“ Densul îmi răspunde: „Mă duc, domnule sergentu; pui la poște această căciulă, pe care o trimitu lui fecioru-meu, și apoi mă duc îndată acasă.“ Li iau din nou căciula din mână; densul 'mă o smulge și se repede iar la cutia de scrisori încercându-se iarăși s'o bage înăuntru. În acestu timp o mulțime de lume se adunase și ne încongiura. Apuca pe omul acesta și îi iau din nou căciula; densul îmi trage unu ghiontu și mă apucă de gât: „Dă-mi căciula, căci feciorul-meu o așteptă!“ Tocmai atunci venind unu tovarășu îl puturăm aresta, de și ne-a trasu mereu la ghiontu și la lovituri de picioare. — Președintele: Ţuicăreanu, ce ai de spus? Trebuie să fi fostu smintitu să voesci a introduce o căciulă într'o cutie de scrisori; apoi sergentulu voind să te lumineze i-ai datu lovituri. — Ţuicăreanu: Să vă spun: în privința căciulei pe care o trimiteam băia-

tului, domnul sergentu n'avea dreptate, fiind că mi s'a spus că se pôte trimite ori-ce probe de mărfuri prin poșta. Atunci amu scrisu adresa la fiu-meu pe fundu; amu scrisu pe densa: „proba de căciulă“ și amu lipitu unu timbru de 15 bani. — Președintele: Asemenea pachete se depun la biroul postal, ci nu se aruncă prin cutii; dar nu pentru acesta ești tradus înaintea tribunalului... — Ţuicăreanu: Nu tăgăduesc că m'am aprins puțin, dar mă rog să mă iertați; domnilor, sunteți părinți de familie, sunt părinte de familie, strinsesem ceva parole pentru ca să trimetu o căciulă băiatului; amu creșutu că d-lu sergentu vră să-mi ia căciula; știam că băiatulu era poștitu la o nunță și îi trebuia căciula, nu vreau să semene cu unu golan; atunci în furia mea de părinte de familie... Da, domnilor, (tribunalulu deliberază,) sunt părinte de familie, D-vostră sunteți părinți de familie.... Indurați-vă de unu părinte de familie. Tribunalulu îl osindește la 3 zile de închisore.

„Națiunea.“

Ammoniaphonulu. — Acesta e numele celei mai noue invențiuni, menitu, se dice, a îmbunătăți vocea omenescă. Inventatorulu e scoțianulu Dr. Canter Moffat. Calea pe care a ajuns el la această descoperire a istorisit o elu unu coredactoru dela „Pall Mall Gazette“ astfel: „Încă ca copil m'a pătunsu idea, că frumșețea tonului italianu trebuie să-și aibă isvorulu în aerulu Italiei. Călătorind în afaceri în Italia, mi-am datu osteneța să îmbunătătesc vocea mea, care la începutu era de o slabă calitate. După o scurtă ședere, știința mea chemică îmi duse că se află ceva în aer, efectulu căruia îi atribuim eu verdeta galbuiă a vegetațiunii și aspectulu posomoritu de toamnă alu întregi naturi. Am experimentat cu picături de rouă și am găsit în ea două părți constitutive noue: peroxyd de hydrogen și amoniac. Aceste două părți constitutive mai nainte nu s'au găsitu nici odată împreună în rouă, în nici o parte a lumii, deși amoniac se găsește pretutindeni, dar în proporțiuni foarte mici. Am vizitat valea unde a fostu crescutu marele și simpaticulu tenor italianu Ginglini și am găsit în acestu plăcutu punctu aer și rouă scaldate absolutu în peroxyd de hydrogen și amoniac liber; și mergându din colibă în colibă m'am convinsu, că cei mai mulți bărbați dedeu cele mai frumoșe și mai inalte tonuri de tenor. Intorcându-mă la Glasgov, am făcutu cu totă serioșitatea experimente d'a îmbunătăți vocea omenescă, am construitu aparatulu meu „ammoniaphon“, care conține peroxyd de hydrogen, amoniac liber și nisce uleiu de plante, alu cărui mirosu preponderază în aerulu Italiei. Inspirarea acestor părți constitutive, sub anumite condițiuni, pe care nu vi le potu comunica, a avut unu efect admirabil asupra vocei mele. Aparatul meu are efect, se înțelege acolo, unde nu se opun pedeci organice de neînvinșu, etatea și alte împrejurări.“ Instrumentulu este o țevă argintată, de unu metalu deosebitu, lungă de 60 centimetri, umplută cu o materie chemică, care formază aer italianu artificialu. Șese inspirațiuni pe și sunt de ajuns, pentru ca în curându să se observe o ușurare și putere în vorbire și cântare, și o suire și scoborire însemnată a tonului vocei. Profesorii de cântări din Londra și Edinburg îl aplică cu succesu admirabilu la elevi. După șese luni de întrebunțare zilnică, materia chemică trebuie reînnoită, și acesta costă numai câțiva șilingi.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu

națiune astfel înmorboșată nu este destul de precaută; că nu încetază a totu primi în sine și a da astfel în coruptulu acestor materi morboșe aședate pe și în coruptulu său; decât nu circumscrie locurile morboșe; în scurt, decât nu ia de timpuriu măsuri eficace de vindecare: atunci se trezesc deodată cu corpulu naționalu găurit, turuit de morbur, și cu legămintele lui materiale distrușe. La orice mișcare, la orice acțiune a sa, națiunea simțese îndată efectulu esistenței acestor morbur, și are cu durere înghimpăturile și junghiurile materiei morboșe din corpulu său.

Aceste reflecțiuni ne arată din nou, ce însemnată e valora necomparabilă are pentru o națiune teritorulu său naționalu; ele ne pun în vedere, cătu de puțin, cătu de prețios și de sfintu trebuie să fie elu pentru națiunea întregă, cătu și pentru fie-care membru alu ei în parte, și cătu grijă trebuie să aibă fiecare pentru păstrarea lui! Fără de continuitatea teritoriului nu există nici o legătură materială între membrii corpului naționalu. Intrepune printre membrii unei națiuni membri străini neasimilabili, și prin acesta ai ruptu legăturile materiale dintre dinșii, i-ai deslipitu și despărțitu pe unii de alții, le-ai secatu suculu de viață, și i-ai datu în prada celor mai puternici și mai abili. Această considerare, în combinare cu cele espuse până acum, ne arată că sus și tare, că toți aceia, cari vând străinilor neasimilatori părțile din teritorulu propriu naționalu, comitu două crime dintre cele mai negre și mai terribile. Prin astfel de vânțări ei nu numai că se învinovățesc și se lepădă de nisce lucruri atât de scumpe, câtu de dragălaşe și pline de suvenir plăcuțe; nu numai că prin acesta își dau din mână mijlocele mai apte de esistență proprie; nu numai că prin acesta se hămisesc, se slăbesc, se ruineză, se pierd și sine însiși și se fac astfel culpabil de zădărnice de sinucidere, der ei mai comitu încă o crimă și anume neertabilă, crima de fraticidiu și de parenticidiu, crima de trădare națională, de lesnaționalitate. Căci ven-

dându și străinilor neasimilatori unu și altu părțile sale din teritorulu naționalu, ei introduc prin acesta în corpul națiunii unu elementu morbosu și dușmănosu carele desface și despărțese pe membru de membru, și distruge astfel cu încetul totu corpulu naționalu.

Spre a ne face o idee și mai chiară, mai lămurită, despre gravitatea aceste crime, despre dauna cea mare și adeseori nereparabilă ce o cauzază națiunii cei ce vând moșiile, se ne închipuim pentru unu moment că nu numai unu individ, doi, zece, douăzeci că nu numai o comună seu două, ci că locuitorii unor ținuturi întregi și-au vândutu la străini neasimilabili moșiile sale! Ce se întâmplă acum cu cei ce și-au înstrăinat moșiile? Din două una; ei seu că se retrag pe teritorulu rămasu naționalu, seu că emigrază pe teritorulu altor națiuni. În casulu dintăiu, ei trebuie neapărat să întreprindă o luptă serioșă de esistență cu confrăților proprii; spre a se susține pe sine, trebuie să ia dela densii aceea ce au vândutu altora. Dacă au isbutitu întru acesta, decât au deposedat pe câțiva din conaționali proprii, le-au lăsat acestora nutrimintulu necesaru, și i-au datu stăpîni și periciunii. Er' de n'au isbutitu a susține cu confrății lor lupta pentru esistență, atunci lipsiți de cele trebuincioșe pentru traiu, încep însiși a împierci, a stărpi si a se stinge de totu. Etă și într'o întâmplare și în alta numai scădere pentru națiunea proprie!

În casulu alu doilea, atunci adevăratu când vânțatorii de moși emigrază pe teritorulu altor națiuni, încă nu observăm lucruri mai îmbucurătoare. Emigranții trebuie mai curându seu mai târziu să-și pierdă neapăratu naționalitatea; căci mulți nu voru fi primiți de odată pe acelașu loc, pentru-că nici o națiune, care grijește cu rigore de conservarea sa, nu va primi în mijloculu său elemente neasimilabile și dușmănoșe, și erăși pentrucă doi, trei indiviți singuratici nu voru fi în stare nici să întreprindă, nici să susțină cu succesu o luptă de esistență națională cu membrii națiunii pe teritorulu căreia s'au aședat.

Deci, în toate întâmplările, cei ce și înstreineză moșiile aduc națiunii sale o daună nereparabilă în două direcțiuni: odată, ei micșorază și strimțeză teritoriulu naționalu, moșia, partea comună; — și a doua, ei scad și împuțineză numărulu membrilor națiunii.

Așadar, din punctulu de vedere naționalu, nu putem destul de aprobă și condamna pre vânțatorii de moși atunci, când prin vânțare ei le și înstrăineză, le dau în mâna străinilor, a neonaționaliilor, și în special în mâna acelora cari nu voru să se asimileze, să devină celule organice din corpulu naționalu, să i adopte sufletulu lui, să i vorbească graiulu! Pentru înstrăinătorii de moși, graiulu românescu are unu cuvântu de calificare, foarte semnificativ și plasticu, și îi numesc seu, puru și simplu, vânțatori seu vânțatori de moșie, vânțatori de patrie! Acestu cuvântu nu ne numesc numai pre criminalu așa precum merită, ci ne arată totodată și modul cum, acțiunea prin care seversă crima; adevă: elu a vândutu, a datu pe bani parte din moșia națiunii sale, din teritorulu ei, din acelu teritoru: carele eră destinat pentru manifestarea și înțreținerea vieții sale particulare individuale, pentru susținerea esistenței sale, a urmașilor și conaționaliilor săi din generațiune în generațiune! Pentru că este o datină juridică foarte veche, ca lucrulu vândutu să fie și datu în mâna și în sēma cumpărătorulu, adevă să i fie trădatu, de aceea vânțatorulu de patrie, vânțatorulu de moșie se chiamă și trădătoru!

Cui nu-i place epitetulu de vânțatoru și trădătoru de moșie, de patrie, ferescă-se de-a comite fapta! Cine și iubesc națiunea sa, cine-i doresc „sănătate“, conservare și viață îndelungată, traiu plăcutu și comod: caute prin cuvântu și fapta a deșeptă și a lumina pe vânțatorii și trădatorii de moșie asupra gravității lucrului; cerce toate mijlocele spre a i feri de rele, și spre a i împedecă în săvârșirea crimei de fraticidiu și de parenticidiu, căci patria, moșia, între toate pe pământu, este loculu cel mai sfintu!

